

Ukkinen Kusti Hätisen tarinaa

6.4.1860 - 7.10.1925

Ukkinen Kusti syntyi ja eli suurimman osan elämästään Suomen autonomian aikana, eikä hänen vanhempansa muuta hallintoa olleet kokeneetkaan. Ainoastaan Kustin ukki Antti oli vielä elossa ja hänellä oli muistoja Ruotsin vallan ajalta sekä Suomen sodasta. Eivät ne vallan vaihdokset kovinkaan paljon vaikuttaneet maaseudulla normaaliin arkielämään, mutta arvelen, että elämä oli vakaampaa, kun Suomi pystyi autonomian antamin valtuuksin itse vaikuttamaan omiin asioihinsa.

Suomen talous oli alkanut elpyä Ruotsin ajan ikeen alta. Suomalaiset alkoivat uskoa muutoksen mahdollisuuteen pitkään jatkuneen alistamisen jälkeen. Sen seurauksena suomalaisuus ja kansallistunne alkoi pikkuhiljaa viritä. Sitä edesauttoi, kun uudistushenkinen keisari Aleksanteri II astui maaliskuussa 1856 Venäjän valtaistuimelle ja saneli Helsingissä käydessään senaatin pöytäkirjaan joukon uudistuksia, mitä koskivat kauppaa, teollisuutta, liikennettä ja yleistä koulujärjestelmää, joiden tarkoituksena oli nostaa sivistystä ja elämisen tasoa. Suomen

Senaatti aloitti ripeästi suunnittelemaan uudistuksia ja toteuttaa niitä. Se näkyi 1860 luvulla useina

uudistuksina ja rajoitusten poistumisena, jotka olivat rajoittaneet vapaata elinkeino toimintaa ja maatalouden uudistumista.

Kuopion seudulla Saimaan kanavan valmistuttua 7.9.1856 alkoi myös Kuopion ympäristö vaurastua. Kuopiosta tuli tapulikaupunki, kun kuopiolaiset laivat alkoivat tehdä matkoja ulkomaiden satamiin ja tuontitavarat tullattiin Kuopiossa. Saimaan kanavan kautta vietyjen tavarain arvo oli suurempi kuin tuotujen. Kuopiosta oli tullut yksi Suomen kasvukeskuksista kun väkiluku oli 30 vuoden aikana kasvanut 2000 - 5600 henkeen.

Suomen kieli sai yhä enemmän tilaa virallisena kielenä ja myös papeilta alettiin vaatia suomenkielen taitoa, kun kirkon kirjat ja pitäjänkokoospöytäkirjat oli laadittava suomen kielellä. Vuonna 1863 annettiin kieliasetus, mikä virallisti suomen kielen aseman valtion hallinnossa 20 vuoden siirtymäajan jälkeen tasavertaisena Ruotsinkielen kanssa. Sanomalehdillä oli suuri merkitys tiedon ja sivistyksen levittämisessä. Niissä kirjoitettiin ohjeita maanviljelyksestä, terveyden edistämisestä ja yleissivistyksestä.

Kuopiossa alkoi ilmestyä sanomalehti Tapio 1861 alusta, kun Wilhelm Snellman oli siirtynyt Helsingin Yliopistoon filosofian professoriksi ja sen vuoksi suomenkielinen Maamiehen Ystävä lehti lopetti

ilmestymisen jatkuttuaan sitä ennen yli 12 vuotta. Ruotsinkielisiä lehtiä oli Kuopiossa ilmestynyt jo 1844 lähtien, olihan kaupunki silloin kaksikielinen. Muita suomenkielisiä lehtiä ilmestyi Tapion lisäksi Savo ja Kaupunkilehti Kuopio.

Yksityisiä kansakouluja oli perustettu jo 1850 luvulla kartanoiden ja teollisuuspatruunoiden kustantamana, mutta Uno Cygnaeus perusti Jyväskylään ensimmäisen kansakoulunopettajaseminaarin 1863. Kansakouluasetuksen myötä väheni seurakunnan pitämä kiertokoulun merkitys. Riistaveden Keihäsniemellä Hukkaniemen vastapäätä alkoi kansakoulu toimia vasta sen jälkeen, kun nuori kansakoulunopettaja vastaanainut Pekka Karttunen muutti sinne vuoden 1898 lopulla.

Suomi oli maatalousvaltainen yhteiskunta maatalousvaltainen yhteiskunta. 80 % sai toimeentulonsa maanviljelyksestä. Kuopion lääni oli maatalousvaltaisim 85,3 %:lla. Teollisuuden piirissä oli vain 4,9 % väestöstä. Maatalous oli kehittymätöntä käsityövaltaista. Konellistuminen oli alkamassa vasta isommilla maatiloilla. Rukiista saatu sato oli suurimmalta osalta saatu Kuopion seudulla peltoviljelystä, mutta ohran pääsato oli saatu kaskiviljelmiltä. Talollisten kaskeamista alettiin rajoittaa, kun puutavaralla oli alkanut olla kysyntää sahateollisuudessa. Se tuli luvanvaraiseksi ja kaskeaminen oli tapahduttava lehtomaissa metsissä. Torppareilla oli lupa kasketa Kuopion läänissä joten esimerkiksi Tuusniemellä viljelyalasta oli peltoa vain 1,16 %.

Savon viljelyala vuosien 1825 ja 1878 välillä

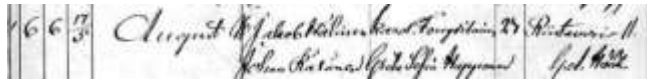
Kiljoonala Pöytä	Vuonna 1825		Vuonna 1878		Savon 1825	Savon 1878
	osa, pöytä	osa, pöytä	osa, pöytä	osa, pöytä		
Kuopion pit.			1286	2534	2890	33,3
Maaninka	1612	276	1888	187	186	22,2
Tuusniemi			348	739	1147	30,3
Pielavesi	600	200	600	1345	2677	66,7
Yhteensä	2912	476	2488	3116	5928	60,9
Koko Savo	11509	2931	16919	14330	35724	50,6

Isojakopöytäkirjassa 1783 on mainittu, että jakamattomassa Hätilässä oli n.120 ha maata, joka oli loppuun kaskettu ja peltoa vain n. 3 ha. Niityt sijaitsivat järvien rannoilla ja kosteikoilla sekä kasketuilla ahoilla. Voi kuvitella, että Hukkaniemessä, joka käsitti toisen puolen Hätilästä, oli Jaakon tehtävä paljon pellonraivausta hänen siirryttyään sinne, kun isojaon jälkeinen elämä tapahtui pääasiassa Putikossa Syrjäsaari 9:ssä. Vielä Kustin viimeisinä elinvuosina Hukkaniemen peltoja raivattiin ja hänen poikansa tekivät

loput..

Ukkini Aukusti Hätinen, jota puhekielessä kutsuttiin Kustiksi, syntyi 6.4.1860 Jaakko Hätisen ja Karoliina Voutilaisen perheeseen toisena lapsena. Hänet kastoi kappalainen Höök ja kummiksi tulivat Juho Räsänen ja Kreetta Sofia Happonen. He olivat asettuneet Hukkaniemeen

3.1.1858. vihkimisen jälkeen. Karoliinan vanhemmat olivat talollinen Pekka Voutilainen ja Anna Stina Rautiainen Haurangin Ruostepuro 5 tilalla.

Karoliinan sisar Katariina oli aiemmin ollut myös Hätilässä piikana viisi kuukautta, kun Jaakon nuorempi veli Antti vei hänet vihille ja he asettuivat Laajalahteen. Kun sitten Katariina synnytti neljän ja puolen kuukauden kuluttua poikalapsen oli Karoliina hänen kummina. Jotain oli ilmeisesti mennyt vikaan, kun tämä poikalapsi eli vain neljä päivää. Karoliina oli toden näköisesti tullut auttamaan sisartaan talouden hoidossa ja jäi sitten vuoden 1855 alusta Hätilään piiaksi. Piikana hän oli kolme vuotta ennen kuin hänestä tuli täysi-ikäisenä emäntä Hukkaniemeen ja Kustin äiti.

Vielä Kustin syntymäaikaan Savossa - varsinkin Kallaveden itäpuolella - lähes joka toinen maalaisasunto oli haikutupa eli savupirtti. Varsinkin maakunnan eteläosissa alettiin asua niin, että kamarissa oli kakluuneja ja pirtti vielä savutupana. Samalla kun siirryttiin uunilämmityksiin, niin lasi-ikkunat suurenivat ja pirtit valostuivat. Minulla ei ole tietoa milloin Hukkaniemessä oli siirrytty uunilämmitykseen, mutta tulipalosta kertovasta uutisesta 1900 saa sen käsityksen, että uunilämmityksestä oli kipuna lentänyt katolle sytyttäen tulipalon.

Kusti syntyi kaksi päivää myöhemmin, kuin Suomen markka. Markka otettiin käyttöön

vuonna 1860, mutta sen kurssi oli sidottu ruplan arvoon: yksi markka vastasi 1/4 ruplaa, jota sitäkin Venäjällä epäiltiin liian suureksi yksiköksi. Rahan nimi valittiin kilpailulla. Markan ja pennin ohella muita nimiehdotuksia olivat muun muassa sataikko ja äyri, sampo ja muru sekä suomo ja rahtu.

Hän koki suuret nälkävuodet nuoruusvuosinaan. Hän selvisi, mutta hänen nuorempi siskonsa menehtyi 1866 kaksi vuotiaana. Hänen seitsemän ensimmäistä vuottaan olivat Savossa toistuvia katovuosia. Katoja koettiin vuoden 1856 jälkeen usein, mutta pahin oli kuitenkin vuosi 1867. Silloin ruissato tuhoutui lähes kokonaan, ohrasato jäi pahasti vajaaksi ja muutkin kasvit kärsivät. Alueelliset erot olivat kuitenkin selviä. Syvien järvien rantamaat ja korkeat mäkipellot säästyivät täystuholta. Voi kuvitella, että Hukkaniemessä, jossa syvät vedet ympäröivät peltoja, jotain on säästynyt tuholta. Esimerkiksi perunoista saatiin terveitä, mutta pienikokoisia ja rukiista ja ohrasta on voitu saada saman verran kuin mitä kylvettiin. Metsän antimia ei saatu ollenkaan. Ilmeisesti kalastus pelasti, sillä heillä oli nuotta, verkkoja ja muita pyydyksiä. Vaikka talvi oli luminen ja järvet olivat jäässä pitkään, voi sula Hätilänvirta antaa jotain saalista.

Hätilän kautta ja osin Hukkaniemen mailla - ennen 1862 valmistunutta kivisiltaa - johti idästä Laatokan pohjospuolelta Sortavalasta maantie Kuopioon. On mahdollista, että myös sitä tietä vaelsi katovuosien liikkeelle saamia kerjäläisiä työn haussa kanavatyömälle ja toivat tauteja tullessaan. Tuusniemellä tästä syystä raivosi mm. isorokko epidemia, johon sairastui joitakin nälän heikentämiä jopa rokotuksen saaneitakin. Muitakin tauteja liikkui lähinnä erilaisia kuumetauteja ja lavantauteja yms. Laajalahdessa missä Kustin setä Antti asui, hänen yhdestätöi 1861:stä lapsestaan jäi henkiin vain neljä.

Kusti joutui rippikouluun täytettyään 15 vuotta. Riistavedellä ei ollut vielä kirkkoa vaan rippikoulu oli suoritettava Kuopiossa Tuomiokirkossa. Kusti on päässyt ripille 29.6.1878, jolloin hän on ollut 18 vuotias. Tavallisesti rippikoulua pidettiin kahdesti vuodessa - keväisin ja syksyisin.

Rippikoulun käynyt nuori astui aikuisten maailmaan ja sai näin luvan pukeutua ja käyttäytyä kuin aikuinen, mikä sisälsi oikeuden osallistua ehtoolliselle, juoda alkoholia ja kahvia, polttaa tupakkaa ja seurustella vastakkaisen sukupuolen edustajien kanssa. Vapauden lisäksi nuoren odotettiin myös kantavan enemmän vastuuta yhteisön elämässä kuin ennen rippikoulua. Kaikkein tärkeimmäksi saavutukseksi kuitenkin nähtiin naimalupa eli oikeus solmia avioliitto ja perustaa perhe. Rippikoulun läpipääseminen ei kuitenkaan ollut itsestäänselvyys, sillä se edellytti kykyä lukea Raamattua ja tuntea Katekismuksessa selitetyjä kristinuskon opetuksia. Rippikoulun reputtaminen oli häpeällistä, sillä se johti avioliittokieltoon ja yhteisön halveksuntaan. Monet joutuivat käymään rippikoulun monta kertaa ennen kuin pääsivät sen läpi. Hätisiäkin on lastenkirjoissa pidetty 22 vuotiaaksi saakka ja joillakin naisilla on merkitty useampikin avioton lapsi sen vuoksi, että ovat eläneet parisuhteessa, koska eivät ole saaneet rippikoulua käytyä.

Vuonna 1870 keisari määräsi asevelvollisuuden käyttöön otettavaksi Venäjällä. Asepalveluksen pituudeksi tuli 6 vuotta (arvalla valituille, ei kuitenkaan papeille eikä opiskelijoille). Venäjän sotaministeri Dmitri Miljutinin vastustuksesta huolimatta Suomeen säädettiin kuitenkin erillinen asevelvollisuus – tätä koskeva laki hyväksyttiin vuonna 1878.

Suomen asevelvollisuuslakia valmisteltaessa laissa ei mainittu valtiota (Venäjää) vaan velvollisuus puolustaa isänmaata. Oman armeijan uskottiin myös vähentävän venäläisten joukkojen määrää Suomessa. Joukkojen virkakielenä oli ruotsi, opetuskielenä suomi ja komentokielenä venäjä.

Suomessa asevelvollisuusajaksi tuli vain 3 vuotta ja joukkoihin arvottiin kutsunnoissa 10 % ikäluokasta, Venäjällä 26 %. Vakinaisesti aseissa oli 4 000 ja reservissä 12 000 miestä. Lisäksi kaikki muut miehet osallistuivat kolmena perättäisenä kesänä kuukauden mittaisiin reservin harjoituksiin, jonka jälkeen he toimivat nostoväkenä. Tällaista järjestelmää Venäjällä ei ollut. Venäjän suhtautuminen Suomen sotaväkeen oli kaksijakoinen. Toisaalta se piti hyvänä Suomen osallistumista valtakunnan puolustukseen, toisaalta se pelkäsi, että isompi suomalainen armeija olisi kapinauhka. Kapinauhkaa lievennettiin siten, että suomalaiset joukot muodostivat ainoastaan ratsu- ja jalkaväkeä. Tykistö ja pioneerijoukot olisi saatu Suomeen sijoitetuilta venäläisiltä joukoilta.

Kusti joutui kutsuntoihin 1982 niin kuin siitä kuulutettiin Wirallisen Lehden 1.4. numerossa 76. täytettyään sinä vuonna 22 vuotta. Kutsunnat pidettiin asevelvollisten kasarmilla. Kusti hyväksyttiin asevelvolliseksi, mutta sai arvan heitossa numeron 25, eikä joutunut suorittamaan asepalvelusta. Mutta siitä oli kuitenkin haittaa, koska kolmena kesänä peräkkäin hän joutui kuukauden reservin harjoituksiin heinäkuussa parhaaseen heinänteko aikaan. Kaartiin pääsyyn vaikutti miehen pituus, joka oli 5 jalkaa ja 8,5 tuumaa eli n.175 cm. Kustin pituus oli vähintään tuomitta.

Kusti joutui kokemaan vielä useita muutoksia. Siirtymistä uudenlaiseen yhteiskuntamuotoon osoittivat ja edistivät kunnallisen itsehallinnon myöntäminen, yleisen elinkeinovapauden säätäminen, osakeyhtiöiden ja pankkien perustamisen salliminen, naisen yhtäläisen perintöoikeuden määrääminen, koulutoimen erottaminen kirkon hallinnosta ja monet muut uudistukset. Lukuisten yhtiöiden, yhdistysten ja sanomalehtien perustaminen ilmensi tätä liberaalista aikakautta 1860-luvulta alkaen.

Liikenne muuttui kulkemaan 1862 valmistuneen Kivisillan kautta, joten vanha silta Hätilän virrassa jäi tarpeettomaksi ja olisi ollut haittana, kun laivaliikenne alkoi 1865. Tämä avasi maalaisille väylän kuljettaa tuotteitaan Kuopioon ja myös voin ostajille mahdollisuuden tuotteiden - kuten voin - keräämiseen. Suomen ensimmäinen rautatie Helsinki - Hämeenlinna oli valmistunut

1861 ja Pietariin 1870. Alettiin puhua radan rakentamista Kouvolasta Kuopioon ja se toteutui monien vaiheiden jälkeen 1888. Myös maanteitä ja kanavia rakennettiin.

Kansainvälisen kauppavaihdon ja kulttuurivaikutusten merkityksen kasvu kuuluu samoin olennaisesti aikakauden kuvaan. Kaupan kansainvälistymisen tunnuksena voi pitää siirtymistä 1887-92 metrijärjestelmään. Se tapahtui Venäjällä ja Suomessa aikaisemmin kuin monissa Länsi-Euroopan maissa. Lennätin linja Viipurista Kuopioon saatiin 1865 ja puhelin 1883.

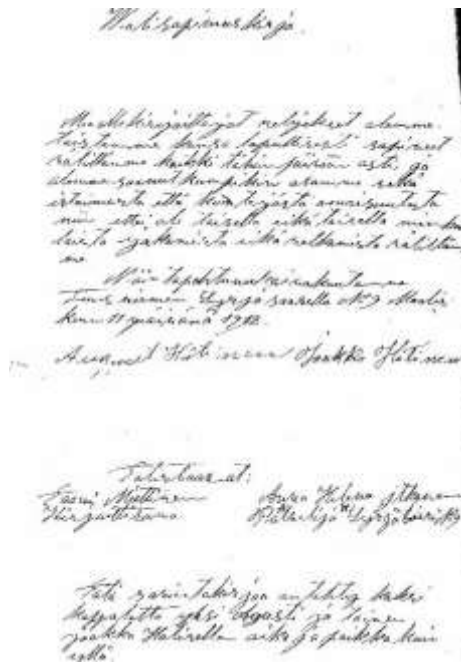
Kunnallishallinnon uudistamisen tuoma kirkon yhteiskunnallisen aseman heikkeneminen, laimentunut kiinnostus seurakuntahallintoa kohtaan ja kirkossakäynnin väheneminen eivät tehneet toimitiloista vaatimattomampia, päinvastoin. Kirkon tuli yhä erottua ympäristöstään ja kuvastaa kirkon hallitsevaa roolia yhteiskunnassa. Supistunut seurakuntaelämä sai monella paikkakunnalla jopa aikaisempaa komeammat ulkoiset puitteet. Alttaritauluja ja urkuja hankittiin mm. Kuopioon 1896.

Jaakon perheeseen syntyi yhteensä kymmenen lasta. Kusti jäi vanhimpana tilalle, kun veli Antti lähti 1869 kellosepä Adolf P oppiin Kuopioon 11 vuotiaana. Vanhemmat Jaakko ja Karoliina Voutilainen olivat myyneet omistamansa tilan yhteisesti kaikille lapsilleen kaksi viikkoa ennen Jaakon kuolemaa 22.2.1899 kaupalla, johon sisältyi syytinkisopimus. Mauno veli oli mennyt naimisiin ja myynyt aikaisemmin osuutensa veljeksille ja muuttanut Tuusniemelle ensin vaimonsa kotitalalle Pölläkälle ja sitten Siltapurolle. Siskoista Ida meni töihin Kuopioon Meijeriin ja siellä hän tutustui maidon tuojaan Ville Komulaiseen, joka ei hellittänyt ennen kuin sai vietyä Iitansa vihille. Maria Lovisa meni naimisiin Taavetti Miettisen kanssa Leppärannalla ja kuoli ensimmäiseen lapsivuoteeseen. Anna Karoliina avioitui Erik Johan Koposen kanssa Pölläkälle, joille Kusti möi Siltapuron.

Kusti muutti Tuusniemelle kuulutuspäivänään 30.3.1900 Laajalahteen. Hänet vihittiin 40 vuotiaana 20 vuotta nuoremman Vilhelmiina Ihalaisen kanssa 12.10.1900. Naimakirjan hän oli jo saanut 1896, mutta kuulutukset olivat päivätty 30.3.1900. En tiedä mistä syystä hän viivytteli

naimisiin menossa, kun kuitenkin avioliitto kesti vain yhdeksän kuukautta, Vilhelmiinan kuoltua lapsettomana 5.8.1901 lentävään keuhkotautiin.

Isä-Jaakon kuoltua sisarukset alkoivat purkaa yhteisomistusta. Vanhimmat veljekset Kusti ja Jaakko lunastivat muiden sisariensa osuudet selvällä kaupalla 30.10.1900. Hukkaniemessä asuivat Kuopion maaseurakunnan kirkonkirjojen mukaan vuosituhannen alussa Kustin äiti Karoliina Voutilainen ja nuoremmat siskot Ida, Maria ja Anna. Tulipalon tuhattua kaikki Hukkaniemen rakennukset kesäkuussa 1900 alkoi perhe hajota. Paloavustusraha jaettiin sisarusten kesken muun osituksen yhteydessä. Monien vaiheiden jälkeen Kusti ja veli Jaakko omistivat kahdestaan Hukkaniemen ja Putikon. Syksyllä 1900 veljekset ryhtyivät jakamaan omistustaan kahtia niin, kuin jakokirjassa mainitaan. Siinä Hukkaniemi ja metsät jäivät vielä yhteiseksi, kun siellä ei ollut rakennuksia. Kiinteistön osalta jako tapahtui Siltapuron ja Laajalahden välillä. Koska veljet pyrkivät välttämään mielivaltaa antoivat asiassa arvan ratkaista. Kustille jäi Siltapuro, minne hän asettui asumaan vastaviihtyn vaimonsa kanssa. Jako ei mennyt kuitenkaan ilman riitoja, vaan Jaakko manasi veljensä käräjille, kun kumpikaan ei päässyt yksimielisyyteen veljesten henkilökohtaisten lainojen käyttötarkoituksista yhteisen tilan hyväksi. Kestiköhän nämä riidat kymmenen vuotta, kun vasta 1912 on laadittu sopimuskirja, joka lopetti kaikki erimielisyydet.

Vilhelmiinan kuoltua Kusti alkoi suunnitella Siltapuron myymistä ja siirtymistä Hukkaniemeen. Uudet rakennukset rakennettiin pikavauhtia kahden vuoden aikana. Hukkaniemen metsissä ei ollut rakennuspuita ja ne saatiin todennäköisesti Siltapuron metsistä tai vanhojen rakennusten hirsistä. Kusti muutti takaisin Hukkaniemeen rippikirja merkinnän mukaan 2.1.1903 rakennusten valmistuttua. Veli Jaakko halusi ostaa Siltapuron, mutta hänellä ei ollut tarvittavaa hintaa koossa. Sen vuoksi hän lähti Helsinkiin ja oli siellä kaksivuotta rahaa hankkimassa vuosina 1902 ja 1903. Rakentaminen vei rahaa ja Kusti oli velkaantunut sisarusuoksien ostamisesta ja Laajalahdessa Antti-setänsä

velkojen lunastamisesta. Hän ei jaksanut odottaa Jaakon paluuta, kun ostaja löytyi perheen piiristä. Kun hänen sisarensa Anna meni naimisiin Siltapuron rajanaapurin Erik Koposen kanssa, niin Kusti möi heille Siltapuro tilan. Olisiko kauppaan ollut vaikuttamassa myös turha käräjöinti veli Jaakon kanssa.

Ukkiani Kustia en ole nähnyt enkä ole kuullut kerrottavan hänen luonteestaan ja toiminnastaan. Jotain olen saanut kerättyä eri tietolähteistä ja luomalla hänestä omaa käsitystäni. Hänen isänsä Jaakko (s.24.10.1825) oli rippikirjan mukaan ollut pyhäkoulun opettaja, joten siitä voi johtaa käsityksen, että hänen uskonnollisuus on näkynyt lasten kasvatuksessa. Myös Hukkaniemen ullakolta löytämäni postillat ja rukouskirjat vahvistavat tätä käsitystä. Voisiko olettaa, että hän oli saanut vaikutuksia Ukko-Paavolta. Liikkuihan hän Tuusniemelläkin, jossa hänet oli haastettu käräjiin juopottelusta ja kiroilemisesta vähän ennen kuolemaansa 1852. Vaikka hän oli 47 vuotias mennessään uudelleen naimisiin, niin vanhempana hän suhtautui myönteisesti ja ymmärtävästi lasten kasvatukseen. Kuitenkin aina työntekoa hän piti elämänarvoista tärkeämpänä ennen leikkejä.

Siitä on kertonut Armas Hätinä muistelmissaan kansalaissodan jälkeisiä aikoja Hukkaniemessä. *Täältä muuttimme toisen setämme pojan Kusti Hätisen Hukka-nimiseen taloon. Heillä oli kolme poikaa ja he kaikki suhtautuivat meihin hyvin mukavasti.*

Syksyllä kauranleikkuu-aikaan tämä serkku-isäntä järjesti meille pojille leikkuu-urakoita. Kun oikein ahkeroimme, kesti työ vain kolmesta neljään tuntia, minkä jälkeen saimme lähteä ongelle, tai mihin mieli teki.

Vuonna 1870 keisari määräsi asevelvollisuuden käyttöön otettavaksi Venäjällä¹. Kustikin joutui kutsuntoihin aikanaan ja tuli hyväksytyksi. Vakinaiseen palvelukseen osallistuvat arvottiin ja pienimmän numeron saaneet joutuivat ensimmäisenä asepalvelukseen. Kustin numero oli 26, eikä hän joutunut vakinaiseen palvelukseen, mutta saattoi joutua reservin harjoituksiin kolmena seuraavana kesänä kuukauden ajan. Muuna aikana hän oli nostoväessä palveluksesta vapaana. Muut veljekset tulivat hylätyksi kutsunnoissa.

Erimielisyydet Jaakko-veljen kanssa estivät sopimasta talojen yhteisomistukseen jääneiden osien jaosta jatkuen vuoteen 1912 asti, jolloin he maaliskuun 11. päivänä laativat Välisopimuskirjan. Siinä he lopullisesti sopivat erimielisyytensä allekirjoituspäivään saakka ja vakuuttavat saaneensa osansa niin irtaimesta kuin kiinteästä omaisuudesta niin, että ei kummallakaan ole jakamista eikä velkomista välillensä. Niinpä Kusti sai kiinnekirjan Hukkaniemen 20.9.1913.

Mummoni tarinaa

Kun rakennukset oli saatu valmiiksi, puuttui enää talon emäntä. Monta kertaa elämässä tapahtuu sattumia tai voisiko puhua suurempien voimien ohjauksesta. Näin voidaan katsoa tapahtuneen omalta kohdaltani, kun Kusti sai mahdollisuuden jatkaa sukua vielä 47 vuotiaana. Hukkaniemen naapurissa järven toisella puolella Keihäsniemessä oli isännän Pekka Pirskasen kunto huonontunut, eikä talossa ollut jatkajaa, kun tyttäret Ida Lovisa ja Helena Katri Pirskanen oli menneet naimisiin veljesten Heikki ja Oskar Korhosen kanssa ja muuttaneet Lamperila 1:een Kierorantaan. Vuoden kuluttua naimisiin menosta vuonna 1905 Oskar tuli Keihäsniemeen Helenan kanssa kotivävyksi jatkamaan tilan pitoa. Katri Pirskasen äidin kotipaikka oli salmen toisella puolella Voutilanniemellä ja hänen miehellään oli sukulaisia Tompereniemellä. Hukkaniemeltä vielä puuttui lähisukulaisia. Kaikkiin näihin edellä mainittuihin taloihin oli

näköyhteys ja vain vesi erotti talot toisistaan. Tuohon aikaan olivat avioliitot järjestettyjä ja varmaankin Kustille suvut alkoi etsiä aviopuolisoa hänen muutettuaan Hukkaniemeen. Tällainen hyvä emäntäehdokas löytyi Lamperilassa Oskari Korhosen 30 vuotias Juho veljen tytär, joka liittyi jollakin tapaa edellä mainittujen talojen sukujen verkostoon. Naimiskaupat toden näköisesti etenivät totuttua kaavaa noudattaen niin, että 10.9.1907 voitiin kirkollisissa ilmoituksissa julkaista kuulutukset ja kolmen viikon kuluttua vietettiin jo häitä.

Mummon suku oli lähtöisin Kuopion Rytkyltä, missä Korhoset omistivat Pekkala Niemelä tilat Rytky-järven rannalta. Talossa asui useampi sukupolvi ja perheet kasvoivat. Sen vuoksi Pekka Korhonen - mummoni ukki - hankki Kopola nimisen maatilan Lamperila 1:stä Pohjois-Kallaveden länsirannalta ja muutti sinne n. 1875. Hänen mukanaan muuttivat sinne myös mummoni vanhemmat Juho Korhonen ja Helena Husso. Pekan kuoltua tila siirtyi vanhimmalle pojalle Juholle ja

Kuva SEQ Kuva * ARABIC 1. Korhosen veljekset kuvattu 1935. Vas. Juho, Taavetti, Pekka, Heikki ja Oskari

sen nimi muuttui Kieronrannaksi. Mahdollisesti talo sijaitsi Kieronlammen rannalla. Tilalla asuivat vielä veljet Pekka, Heikki ja Oskar. Mummoni Hanna Syntyi Kieronrannalla 1877. Helena Husso oli syntynyt Rahamäen tilalla Rytky 8:ssa Pekkalan naapurissa. Hänen perheensä siirtyi Karttulaan samoihin aikoihin, kun hän avioitui Juhon kanssa. Avioliitto kesti 18 vuotta, kun keuhkotauti hänet nujersi.

Mummoni oli Juhon ja Helena Husson lapsista vanhin ja muut olivat kahden vuoden välein syntyneet Anna Sofi, Vilhelmiina, Aukusti, Ida Maria, Kustaava ja Johannes. Juho avioitui uudelleen ja puoliso Hilda Kustava Oinonen löytyi Kaislastenlahti 1 Salinmäestä, jonka talossa oli jo mummoni sisko Vilhelmiina naimisissa Hilda Kustavan Oinosen veljen Pekka Aukustin kanssa.

Kusti ja Hanna Hukkaniemessä

Kustin saatua rakennukset asuttaviksi ja muut toimiviksi Hanna asettui Hukkaniemen emännäksi. Talo oli todennäköisesti kookas tai ainakin tupa sen verran suuri, että siellä pystyttiin pitämään kinkereitä, hartaushetkiä ennen kirkon valmistumista ja kiertokoulua, joista alkamisesta ilmoiteltiin sanomalehdissä. Vajaan vuoden kuluttua häistä syntyi ensimmäinen lapsi Martti ja sen jälkeen silloisen ajan mukaan lapsia syntyi noin kahden vuoden välein: Arvi, Manne, Edith, Eemeli ja Aarne.

Tulipalossa oli tuhoutunut monia käyttöesineitä, joita jouduttiin hankkimaan. Eläimet olivat säästyneet, koska ne olivat kesäaikaan laitumella. Vilhelmiinan kuoltua pidettiin Siltapurolla perunkirjoitus, mistä selvisi tärkeimmät talouteen liittyvät tarve-esineet ja myös elantoon liittyvät eläimet, jotka seurasivat Kustia Hukkaniemeen. Perunkirjoituksessa oli tapana kirjata arvokkaimmat tavarat ensimmäisenä. Maalaistalossa arvokkainta oli niin kuin Vilhelmiinan perunkirjoituksessa mainitaan ”kuparia vaskea ja sitten rautakalua.” Kuparia ja vaskea oli vain pieni kahvipannu ja yksi lehmänkello. Rautaesineitä olivat: kirves ja kassara, kolme viikatetta, kolme sirppiä, aatra, lapio, taikko, keittopata, peltinen kastrulli, haahla, työrattaat, työreki. Huone ja puukalua: vanha soutuuoli, kamarin pöytä, seinäkello, sänky, kangaspuut, kaksi vesikorvoa, jäähdytysastia, kaksitoista maitopyttyä, kirnu, kaksi raintaa, voipunkka, kolme haravaa ja viikatteen vartta, viskuukone ja nuottavene. Luettelossa mainitaan myös miesten ja naisten vaatteet sekä makuuvaatteet erittelemättä. Eläimiä oli kaksi tammaa ja varsa, kuusi lypsylehmää, hieho, kaksi vasikkaa, seitsemän lammasta vuonineen, kaksi sikaa ja kolme porsasta. Kaikki edellä mainitut tavarat ovat yksinkertaisen elämän tarvekaluja. Yhtään ylellisyys tarviketta ei ole luettelossa.

Elämä uudessa paikassa alkoi asettua uomiinsa ja tarve-esineetkin lisääntyvät. Vielä sotien jälkeen oli Siltapuron ja Laajalahden tiloilla metsät yhteisenä laidunmaana rasitteena. Raili Komulainen kertoi, että hän muistaa, kun Hukkaniemen karjaa on ajamalla pitkin kankaita siirretty yhteisille laidunmaille.

KUVA SEURAKUNNAN ARKIVILJELMÄSTÄ
kuolinilmoitus Savon Sanomissa

Palon jälkeen pellot olivat varmaankin huonolla hoidolla joten karjan kasvatusta vaati lisää viljelysmaata ja entisen kunnostamista. Rahan saanti oli varmaankin tiukalla, kun myytävää oli vähän. Sen vuoksi säästäväisyys ja kädentaidot ratkaisivat elämän kehittymisen. Poikien varttuessa heistä oli apua peltojen kunnostuksessa ja uusien raivaamisessa. Varsinkin virran rannan alueella oli vielä kelvollista viljelysmaata puuston peittämänä. Siellä ukkinikin sai sydänkohtauksen ja kuoli 65 vuotiaana. Puhuttiin sydänhalvauksesta.

Kustin kuolema aiheutti uuden tilanteen Hukkaniemessä. Hannasta tuli kuuden alaikäisen lapsen yksinhuoltaja. Varmaankin kova elämä kovetti myös hänen tunne-elämänsä. Kustin kuoleman jälkeen Holhouslautakunnan holhoustileissä vuosilta 1926 - 1927 alaikäisten lasten omaisuuden hoidosta käy ilmi että, rahaa tuli pääasiassa eläimistä ja jonkin verran heinän ja rehun myynnistä. Eniten tuottivat siat, joista saatiin lihaa ja porsaita. Lehmien maito kurnuttiin voiksi, jota myytiin Kuopion torilla tai käytettiin maksuvälineenä. Kuopiossa vuodesta 1902 alkaen toiminut Kauppahalli oli varmaankin

lihan ostopaikka. Riistavedeltä liikennöivät laivat toimivat maalaistuotteiden kuljetuskanavana suoraan kauppatorille, joka oli silloin nykyisessä satamassa, joten tuotteet saatiin myyntiin suoraan laivasta.

Menopuolella oli normaaleja elämiseen liittyviä kulueriä kuten: Palvelijan palkkoja, puotimenoja, vaatteista, kengistä, kankaista ja nahkoista. Lisäksi oli huomattava kuluerä Martin koulumenoja. Martti oli tuolloin ollut 19 vuotias. Tiedossani on, että hän olisi käynyt Peltosalmella Maamieskoulun, mutta myöhemmin 30-luvulla. Holhoustilistä vielä selviää, että noina vuosina on rakennettu uusi sauna, ostettu pumppu ja kolmasosa puimakoneesta, joka oli yhteinen naapureiden Juho ja Eemil Miettisen kanssa.

Kolmekymmenluvun alussa elettiin pula-aikaa, mutta sillä ei ollut suurta vaikutusta Hukkaniemen elämään, kun kaikkea oli opittu saamaan omasta takaa ja kädentaidot olivat kehittyneet omatoimisuuden kautta ja työvoimaa oli omasta takaa. Ainoa huoli oli, että rahaa oli liikkeellä vähän ja moni maatila joutui pakkomyyntiin maksamattomien lainojen takia. Alaikäisten lasten holhoustilien mukaan Hukkaniemessä ei ollut lainojen korkokuluja, mistä voi päätellä, että tila oli velaton.

Hukkaniemen tila kokonsa puolesta ei pystynyt elättämään kaikkia veljeksiä perheineen, vaan kukin joutui aikuistuuksaan miettimään tulevaisuuttaan. Asevelvollisuus oli siihen aikaan aikuistumisen rajapyykki ja tällainen oli 1930-luku veljesten kohdalla.

